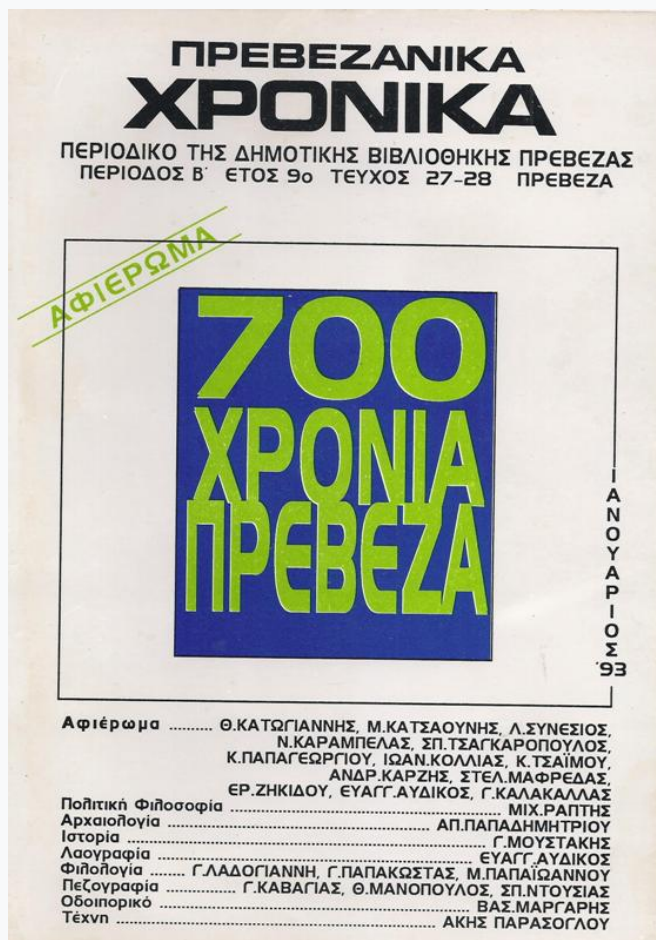

Πρεβεζάνικα Χρονικά

Αρ. 27-28 (1992)

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ, 27-28 (1992)

Τα κριάρια

Σπύρος Ντούσιος

Copyright © 2022, Σπύρος Ντούσιος

Άδεια χρήσης [Creative Commons Αναφορά 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/).

Βιβλιογραφική αναφορά:

Ντούσιος Σ. (1992). Τα κριάρια. *Πρεβεζάνικα Χρονικά*, (27-28), 279–288. ανακτήθηκε από <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/prevchr/article/view/30056>

ΤΑ ΚΡΙΑΡΙΑ

του Σπύρου Ντούσια
συνταξιούχου δάσκαλου

- Εσείς οι τρεις, ο Ηρακλής, ο Σπύρος κι ο Χριστόφορος θα πάτε στην Παναγία, θ' ανεβείτε από την πίσω μεριά του τέμπλου, απ' εκεί που ξέρετε και θα μου φέρετε το εικόνισμα της γιορτής των Βαΐων. Θα το βγάλετε με προσοχή απο το εικονοστάσι, θα το τυλίξετε μ' αυτό το πανί που σας δίνω και θα γυρίσετε να με βρείτε εδώ στον Αη-Βλάση.

Αυτή την εντολή έδωσε ο παπαδάσκαλος στα τρία παιδιά της έκτης τάξης, ύστερ' απ' το σκόλασμα τ' απογευματινού μαθήματος.

Ήθελε ο παπάς, την Κυριακή των Βαΐων να λειτουργήσει σ' αυτή την εκκλησιά κι ήθελε το εικόνισμα για το προσκυνητάρι, ν' ασπάζονται οι χριστιανοί βλέποντας το Χριστό «επί πώλου όνου», να μπαίνει θριαμβευτής στα Ιεροσόλυμα και την εκκλησιά στρωμένη δάφνες, που κουβαλούσαν από την παραμονή της γιορτής με κανίστρες στα κεφάλια τους οι νιόνυφες του χωριού.

Ο ήλιος κόντευε να βασιλέψει.

Ούτε στα γύρω βουνά, και τα κοντινά και τ' απόμακρα, ούτε στον ουρανό, θα μπορούσες να βρισκες μια απόφια γραμμή, ένα πλέριο χρώμα, μια στιγμή όμοια με την άλλη.

Οι κοκκινωπές μπερδεμένες ανταύγειες του δειλινού ετοιμάζονταν να σμίξουν με το γκρίζο ημίφωτο του σούρουπου που θαρχόταν σε λίγο η σειρά μου.

Στην πουχία και στο μάκρος της μέρας που ξέφτυνε, πλιοζυμωμένη θαμπόφεγγε η βραδυνή δροσιά.

- Και να προσέχετε μην πέσετε απ' τη σκάλα στο ανέβασμα. Οι δυο θα κρατάνε καλά τα ποδάρια της και ο άλλος με πολλή προσοχή θ' ανέβει. Ν' ανάψετε και τα καντήλια. Λάδι όσα δεν έχουν θα ρίξετε και τα σπέρτα θα τα βρείτε κάτω από

τη μπαγκόστρωση στο προσκυνητάρι.

Προσέχετε ακόμα μη βάλετε καμιά φωτιά και μη βάλετε κακό στο νού σας. Στο σπίτι του Θεού, φόβος δε κωράει.

Συγκαλυμμένα τους πεθαμένους υπαινίσσονταν ο παπάς. Στο νεκροταφείο ήταν η εκκλησία της Παναγίας.

Τις άγιες μέρες που έρχονταν τις καρτέραγαν με μεγάλη θεοσέβεια στο χωριό. Τη νηστεία τη φύλαγαν σχολαστικά. Τετάρτη, Παρασκευή, ούτε λάδι. Κάθε Κυριακή στην εκκλησιά.

Τη μεγάλη εβδομάδα όλοι στο ποδάρι. Να κοινομήσουν αρνιά, κασίκια, να βάψουν αυγά κόκκινα, να ετοιμάσουν, κάνα καινούργιο ρούχο όσοι μπορούσαν και να μπαλώσουν και καθαροπλύνουν τα παλιά οι φτωχότεροι.

Θάχαν τάχα όλοι στο χωριό αρνί να ψήσουν; Θάχαν την ίδια χαρά, για τη μεγάλη γιορτή της Χρισπανοσύνης; Αλήθεια ποιός είπε, πώς οι γιορτές είναι το ίδιο χαρούμενες για όλους;

Ξεκίνησαν τα τρία παιδιά για την εκκλησιά της Παναγίας.

Μ' όλο που τους είπε ο δάσκαλος «να μη βάλουν κακό στο νού τους», τί άλλο κακό εκτός από τους βρυκόλακες μπορούσαν να βάλουν; Σε νεκροταφείο θάμπαιναν, το φόβο τον είχαν.

Έτσι πήραν το λίγο ανηφορικό δρομάκι για την Παναγία. Η κουβέντα τους, ώσπου να φτάσουν, γύρω από τους πεθαμένους.

Έφτασαν στο κουλούρι της εκκλησίας, ανέβηκαν από ένα μισογκρεμισμένο κομμάτι του πιο ψηλά και αγνάντεψαν στο εσωτερικό.

Ανάμεσα απ' το βαθύσκιωτο δίκτυ των πουρναριών, σφικτοδεμένων σ' ένα πυκνό σύμπλεγμα κλωναριών και φύλλων, φαίνονταν που και που η πορφύρενια δύση μιανού κουρασμένου ήλιου, που βυθίζονταν σιγά σιγά πίσ' απ' το γυμνό βουνό του «Ζαραδήμα».

Σιγά σιγά απ' τους θάμνους, απ' τα «Σιαδάκια» κι απ' την «Καθάρα» ανέβαινε το νυχτερινό μισοσκόταδο, που το δυνάμωνε πιο πολύ το σύμπλεγμα των δέντρων του νεκροταφείου. Μόνο οι ψηλοκορφές των δέντρων και των βουνών ήταν ακόμα λουσμένες στις κοκκινοκίτρινες ακτίδες του ήλιου.

Η κουρασμένη γη άρχισε να νυστάζει. Το μουντό παραπέτασμα τ' ουρανού άρχισε σιγά σιγά ν' απλώνεται πάνω της. Ο Ηρακλής, ο Σπύρος κι ο Χριστόφορος κάνουν το σταυρό τους και προχωρούν για την εκκλησιά.

Φτάνουν μπροστά στην πόρτα της, σηκώνουν το χέρι ψηλά και πίσω από ένα πέταβρο (σανίδι) της αστρέκας (οροφής), που άφηνε κάποιο κενό, βρίσκουν και παίρνουν το κλειδί - το ξέραν κι απ' άλλες φορές -, το στριφογυρίζουν δυο φορές στην κλειδωνιά, σπρώχνουν την πόρτα π' ανοίγει διάπλατα και λυτρωμένοι απ' το φόβο των βρυκολάκων μπαίνουν μέσα στη μισοσκότεινη εκκλησιά...

Και τότε...

Ποδοβολητό ξαφνικό, βρονταριό, σωστός καλασμός, σεισμός ακούστηκε από μια γωνία κοντά στο δεξιό αναλόγιο του ψάλτη προς το ιερό.

Μόνο που δεν έπαθαν συγκοπή τα παιδιά. Τους διαπέρασε ένας τρομερός φόβος, που δεν άφησε ανεπηρεάστη και τη θεοφοβούμενη ψυχή τους. Ένωθαν τους χτύπους της καρδιάς τους μέχρι απάνω, στο βαθούλωμα του λαιμού.

Έμειναν ξεροί. Μέσ' απ' το ιερό στο βάθος πρόλαβαν να διακρίνουν δυο ζευγάρια γυαλιστερά σημάδια, να τους κοιτάζουν. Τους φάνηκε σαν να εκτοξεύουν

απάνω τους κάποιες καταστροφικές ακτίνες, που τους λύγισαν τα γόνατα και τους παρέλυαν ολοκληρωτικά.

Πετάχτηκαν έξω. Πήραν καθαρό αέρα, μαζεύτηκαν σε μια άκρη απ' το κουλούρι ψηλά για να 'ναι έτοιμοι να πηδήσουν στην ανάγκη και φεύγοντας να γλυτώσουν απ' το κακό που το 'χαν εντοπισμένο μέσα στο ιερό.

Κοιτάζοντας με ερευνητικές μαμές προς το μέρος της εκκλησίας, προσπαθούσαν ν' ανακαλύψουν από κάποιο εκδηλωτικό εξωτερικό φαινόμενο την αιτία. Τί ήταν αυτό;

Άρχισαν κάπνισμα να λένε για το γεγονός, αλλά οι λέξεις απ' το φόβο τους, τους είχαν παρασύρει. Μιλούσαν πολύ γρήγορα για να συμπληρώσει ο ένας τον άλλο και δεν πρόφταναν να βάλουν τελικά σε τάξη τις σκέψεις τους. Έφτασαν σε σημείο να χάσουν τη σιγουριά τους. Και στην ώρα, συμπωματικά, κάτω απ' το θαμπό σχεδόν ουρανό πολλές κουρούνες κλωθογύριζαν μ' επιμονή κι έκαναν με τη συμπεριφορά τους πιο τραγική τη στιγμή. Κακό σημάδι κι αυτό.

Τί θα κάνουν τώρα; Να φωνάξουν κάποιο γείτονα; Να κατεβούν στο μεσοχώρι που ήταν κι ο Αν-Βλάσης, να βρουν τον παπά και να του πουν «το και το δάσκαλε, εμείς δεν ξαναμπαίνουμε στην Παναΐτα», το θεωρούσαν άνατρο.

Ήθελαν να κάνουν τον άντρα, αλλά κάτω απ' την προσποιητή μάσκα του άντρα, φάνοταν η δειλία του παιδιού.

Τί κάνουμε τώρα;

Σκέφτηκαν λίγο και κατέληξαν. Η πεποίθησή τους, που εκφράζονταν στους πιο ζωντανούς τόνους της νιότης τους, σύντριψε τις αμφιβολίες και το φόβο και τους οδήγησε τελικά στην απόφαση.

- Θα πάμε σιγά σιγά απ' την πίσω πόρτα του γυναικείου. Θα μπούμε μέσα στις μύτες απ' τα ποδάρια μας, ας ήταν και ξυπόλητα, και θα προσπαθήσουμε να εξακριβώσουμε την αλήθεια.

Αυτό έκαναν. Προχώρησαν με μεγάλη προφύλαξη. Πέρασαν κάτω από δυο κυπαρίσσια που στέκονταν ορθοστημένα, σιωπηλοί φρουροί της γαλήνης του νεκροταφείου, πέρασαν το πεζούλι που ξεκούραζε πότε πότε τη νιότη και τα γηραδιά, τους σταμάτησε για λίγο το αναποδογυρισμένο ξυλοκρέβατο που στέκονταν μ' ανοικτή την πόρτα του, σαν να περίμενε κάποιον άλλον που 'χε σειρά για τον άλλο κόσμο, αλλά το ξεπέρασαν.

Έφτασαν στην εξώπορτα του γυναικείου, την έσπρωξαν σιγά σιγά, ήταν ξεκλείδωτη και μπήκαν μέσα. Όλο σταυρούς συνέχεια. Έφτασαν σ' ένα μικρό παραθυράκι που 'βλεπε τ' αντρίκιο και το ιερό και σκίζοντας το μισοσκόταδο με τα ολάνοιχτα τρομαγμένα μάπα τους είδαν.

Τι είδαν αλήθεια;

Δυο ζευγάρια μάπα πάλι γυαλιστερά μ' ακαθόριστο χρώμα, φοβερά, έτσι τους φάνηκαν, καρφωμένα πάνω τους, σαν να κολλούσαν βεντούζα στο πρόσωπό τους, να το μετράνε, να το ξεσχίζουν, να το γυαλίζουν, χωρίς να τους αφήνουν ούτε και μια δευτερόλεπτη ευκαιρία να σκεφτούν σωστά.

Ξαναβγαίνουν όξω, για να βάλουν τάξη στο μυαλό τους.

Καινούργια απόφαση.

- Θα ξαναμπούμε και ό,τι γίνει. Να γυρίσουμε πίσω είναι ντροπή. Τί θα πει ο δάσκαλος; Τί θα πει ο κόσμος που θα το μάθει; Ντροπή.

Έπετα όσο πέρναγε η ώρα, ο φόβος δίπλωνε. Η νύχτα όλο και ζύγωνε. Ήταν

και το νεκροταφείο, βλέπεις, ζωντανό στο μυαλό τους και στα μάπα τους.

Η πιο καλή λύση κοντά στο Θεό.

Και το τόλμησαν.

Ξαναμπήκαν μέσα στο γυναικείο. Άκουσαν ένα δυνατό φτέρνισμα σαν φοβέρα απ' το βάθος του Ιερού και σταμάτησαν.

- Τι είναι τούτο πάλι;

- Ξέρω κι εγώ; Πάμε τώρα σιγά σιγά και θα ιδούμε.

Και δος του σταυρούς, «όπλον κατά του διαβόλου, τον σταυρόν ημών δέδωκας» ο ένας και το «Πάτερ ημών», ο άλλος. Τα ξέραν αυτά απ' τους γονέους τους.

Και προχωράνε.

Φτάνουν στην πόρτα που κώριζε τ' αντρίκιο απ' το γυναικείο. Μπροστά και λίγο δεξιά προς τα μέσα, ήταν το τραπέζι των επιτρόπων με τα κεριά.

Απλώνουν το χέρι και παίρνουν ένα. Βρόντηξε ο δίσκος, πουφ, πουφ, δυο τρεις φορές απ' το Ιερό, «Πάτερ ημών» «εν χορώ» κι οι τρεις τους, φτάνουν στο προσκυνητάρι. Σηκώνουν τη μπαγκκοστρώση, παίρνουν τα σπέρτα και τσαφ, ανάβουν το κερί.

Έφεξε μέσα.

Παίρνουν και μια λαμπάδα για καλύτερα, δυναμώνει η φέξη και το βλέμμα τους καρφώνεται στο ιερό και βλέπουν.

Δυο μεγάλα κριάρια με κέρατα διαβόλου, έτσι τους φάνηκαν απ' το φόβο τους, зуγαριασμένα με μια τριχιά δεμένη στα κέρατα τους, κι ακίνητα, σταματημένα από ανάγκη, γιατί τρομαγμένα κι αυτά απ' την πρώτη φορά που μπήκαν τα παιδιά μπαίνοντας στο Ιερό, βρέθηκε το ένα απ' τη μια μεριά της Αγίας Τράπεζας και τ' άλλο από την άλλη, έτσι που δεν μπορούσαν να κουνηθούν.

Τα παιδιά συνήλθαν. Είδαν ότι δεν ήταν ούτε ξωπκά, ούτε βρυκόλακες.

Ήταν δυο αθώα ζώα, που ποιός ξέρει πώς βρέθηκαν εκεί.

Αυτό θα το ξεκαθάριζε ο παπαδάσκαλος όταν θα του το 'λεγαν.

Ξαναβρήκαν όλο το θάρρος τους τώρα, μπήκαν στο Ιερό, πήραν με προσοχή τη σκάλα για να μη τα τρομάξουν, ανέβηκε ο ένας στο εικονοστάσι ψηλά στην κορυφή του τέμπλου, κατέβασε την εικόνα και την τύλιξαν στο σεντόνι.

Ξανάβαλαν με την ίδια προσοχή τη σκάλα στη θέση της, άναψαν τα καντήλια και μ' αναμμένη τη λαμπάδα ξαναβγήκαν απ' το γυναικείο στο ελεύθερο αγέρα, γλυτωμένοι τώρα κι απ' τα ξωπκά κι απ' τους βρυκόλακες.

Η εικόνα που κρατούσαν στα χέρια τους, ήταν ο φύλακας άγγελός τους.

Ενθουσιασμένοι, γιατί κατάφεραν ύστερ' από μια τέτοια δοκιμασία να πετύχουν εκείνο που τους ανάθεσε ο δάσκαλός τους, γύρισαν με γρήγορο βήμα στην εκκλησιά του Αν-Βλάση.

Ο παπός διάβαζε ακόμα.

Κάθησαν σ' ένα στασίδι και περίμεναν να τελειώσει.

Κάποτε τελείωσε.

Έβγαλε το πετραχήλιο ο παπός, το δίπλωσε κανονικά, βγήκε στην Ωραία Πύλη, με το «δι' ευκών...», είδε τα παιδιά στο στασίδι και μ' αυστηρή φωνή τα παραιτήρησε:

- Γιατί αργήσατε; Πού χαζεύατε τόση ώρα; Για παιχνίδια σας έστειλα εγώ ή για δουλειά; Δε σας είπα να 'ρθείτε γρήγορα;

Με μισόλογα τα παιδιά, άρχισαν να διηγούνται στον παπά την περιπέτειά τους.

Ο παπαδάσκαλος άκουγε με προσοχή, πηγαινοέρχονταν με βήμα νευρικό, κάτι μουρμούριζε και συνόδευε τα μουρμουρητά του, που δεν ξεχώριζες λόγια, με νευρικές χειρονομίες, που όλο και πς συνήθιζε.

Ήταν άνθρωπος που πάν' απ' όλα είχε σαν ιδανικό την καταπολέμηση της ανθρωπίνης ατέλειας με την έκταση των ηθικών δυνάμεων του ανθρώπου, για τη δημιουργία του χριστιανού ανθρώπου και μιας ανώτερης χριστιανικής ζωής για όλους. Όπλα του για την επιτυχία του σκοπού του, το δασκαλίκι και το παπαδιλίκι του. Δεν μπορούσε να κωνέψει ο νους του, πως ανθρώπινα χέρια τόλμησαν αυτή τη βέβηλο πράξη, να κλείσουν τα κλεμμένα σίγουρα κριάρια μέσα στην εκκλησία.

- Και βρήκαν την εκκλησία να κρύψουν τους καρπούς αυτής της ανόσιας πράξης!! Μέρες χρονιάρεις!!!

Μονολογούσε και γυρόφερνε για να καταλήξει σε κάποιο συμπέρασμα.

Η θέλησή του τη στιγμή εκείνη, διαβρωμένη απ' την αβεβαιότητα της κατάληξης σε κάποια σωστή απόφαση, κυριαρχούσε αδύναμη μπροστά στο γεγονός.

Όποια λύση κι αν εξέταζε, την έβλεπε αρκετά επικίνδυνη αναφορικά με την απήχηση που θα 'χε στο χωριό γενικά η πράξη αυτή και την αντίδραση των ανθρώπων του.

Έδιωξε τα παιδιά για τα σπίτια τους κι ο ίδιος κάθησε σε μια καρέκλα και κάτω απ' το φως των καντηλιών σκεπτόταν και δεν κατέληγε πουθενά.

Θεωρούσε και τον εαυτό του υπεύθυνο, γιατί ύστερ' απ' την τόση ολόψυχα ανυπόκριτη προσφορά του και σαν δάσκαλος και σαν παπάς χρόνια πολλά, τόσα που οι περισσότεροι χωριάτες ως κάποια αρκετά μεγάλη ηλικία είχαν περάσει απ' τα χέρια του, και να βρεθεί χωριάτης άνθρωπος να κάνει αυτή τη διπλή αμαρτία;

Φορτωμένος με πολλές έγνοιες και με θολωμένο το μυαλό, έσβησε τα δυο λιανοκέρια στο μανάλι, έκλεισε την εξώπορτα και τράβηξε για το σπίτι του.

Δεν είπε τίποτα στην παπαδιά του.

Έπεσε να κοιμηθεί νωρίς κι είπε στη πρεσβυτέρα του να τον ξυπνήσει πολύ πρωί. Ο ύπνος όμως δεν ερχόταν. Ανάκατες σκέψεις κλωθογύριζαν στο θολωμένο μυαλό του.

Ένας κόκορας της γειτονιάς σημαδιακός, λάλησε παράκαιρα.

- Τί; Χάραξε κι εγώ δεν κατάλαβα πώς πέρασε η νύχτα; Μονολόγησε ο παπάς ξαφνιασμένος.

Όχι. Ο ταλαίπωρος αυτός κόκορας της γειτονιάς, παρ' όλο που το κεφάλι του ήταν καταπληγμένο απ' τα τσιμπήματα (ραμφίσματα) των ερωπικών του αντιζήλων, πιστός στο καθήκον, όπως έκανε πρώτος αυτός πάντα, σίγουρα προμηνούσε αλλαγή του καιρού κι όχι το ξημέρωμα.

Για πολύ ο κόκορας εξακολουθούσε να λαλεί και να χτυπάει ενοχλητικά τα φτερά του, τόσο ενοχλητικά που τελικά ξαγρύπνησε τελείως τον παπά, που συνέχισε να σκέφτεται και να μη βρίσκει άκρη πουθενά.

Έφερνε στο μυαλό του ορισμένους που 'χαν κάποιο όνομα στο χωριό και πιθανόν να τόλμησαν τέτοια πράξη, αλλά δε σταμάταγε με σιγουριά σε κανέναν.

- Ο τάδε... ο ψηλός, ο λίγο σκυφτός με το σοκολατένιο χρώμα και τα κατσαρά μαλλιά, με τα μεγάλα ξεκρέμαστα χέρια και ποδάρια, με το ντριλίνο πουκάμισο, το στενόμακρο κεφάλι και την καμπουριαστή μύτη, μην είν' αυτός;

Μπα, δε μπορεί να 'ναι αυτός. Φτωχός μπορεί να 'ναι, αλλά είμαι σίγουρος, δεν κάνει τέτοιες δουλειές.

- Μην είν' ο άλλος, ο γεροντότερος, ο μερακλής; έτσι τον έλεγαν. Είχε κάποιο προηγούμενο. Λες να ξανάρχιζε; Μα τώρα έχει γίνει ένας άνθρωπος γλυκός, ανοιχτόκαρδος, χαμογελαστός κι ευχάριστος τύπος, προ πάντων όταν δεν σκέφτονταν τίποτε σοβαρό, γιατί όταν ήταν σκεφτικός και τον έτρωγαν βασανιστικές σκέψεις, το μέτωπό του γιόμιζε ρυτίδες, τα φρύδια του σούφρωναν, τα μάτια του χαμήλωναν και έπαιρνε ύφος αυστηρό, γιομάτο αγριάδα.

- Όχι, ούτε αυτός. Αυτός τελευταία έδειχνε μια ξεχωριστή αδυναμία στις γυναίκες. Είχε μείνει κι ανύπαντρος ο άνθρωπος. Ζήλευε όμως τους νιούς, που κύπταζαν κι έτρωγαν με τα μάτια τους τις νιές, γαλβανισμένοι από το ανυπόμονο πάθος τους και σκέφτονταν τον εαυτό του, με τη μσοσβησμένη φλόγα, που του άφηνε περιθώρια για σκέψεις κι όνειρα μόνο, και για διάφορα πονηρά σχόλια, τα πιο πολλά αρκετά κακόβουλα. Συνειδητοποιούσε όμως ο καημένος με τη γρήγορη φαντασία του, πόσο τραγικό είναι αλήθεια, να 'σαι περασμένος και να αισθάνεσαι το σώμα σου να γερνάει, να παγώνει, ν' αδυνατίζει και να φχαριστιέσαι να πιάνεις κάτι ζεστό και νέο.

- Όχι, δεν είναι κι αυτός. Αμ ο άλλος; Εκείνος με την ψηλή κορμοσπασία, το μελαχροινό δέρμα και το περήφανο παρουσιαστικό του και την ισόρροπα κατανεμημένη αθλητική ευρωστία του; Μπορεί. Μπορεί να 'ναι αυτός. Αυτός τις περισσότερες μέρες λείπει απ' το χωριό και κανένας δεν ξέρει το χαμό του. Με πολλές δουλειές ανακατεύεται. Μπορεί να σκέφτηκε: «Μέρες χρονιάρες. Ο κόσμος ύστερ' απ' τη νηστεία θα λαιμαργήσει για κρέας. Θα σφάξω τα κριάρια, θα πουλήσω εύκολα το κρέας και θα τα κονομήσω. Ποιός θα ενδιαφερθεί να ρωτήσει πού'θε αγόρασα εγώ τα σφακιά. Και στο κάτω κάτω, τί τον μέλλει; Κι αν μου μείνει κρέας, θα το πουλήσω στο γειτονικό χωριό».

Έκανε και το χασάπη πότε πότε ο άνθρωπος. Τι χασάπης! Για να σφάξει ένα πρόβατο ή γίδα, ρώταγε τον καθένα πόσο κρέας θα 'παιρνε. Κι αν δεν έβγαινε να καλύψει τα υπολογισμένα κιλά (οκάδες τότε) του ζώου, δεν του 'βάζε μαχαίρι.

Σ' αυτόν σταμάτησε το μυαλό του παπά. Θα ξημέρωνε και θα 'βλεπε.

Ο πρωινός κόκορας, τώρα, χτύπησε τις φτερούγες του σαν γιομάτος θυμό και πέταξε κακαρίζοντας με θόρυβο ανασπώνοντας μαχητικά το φτέρωμά του.

Σηκώθηκε και ο παπάς. Ντύθηκε και πήρε το δρόμο για την εκκλησία της Παναγίας.

Η άνοιξη είχε αρχίσει να κυριαρχεί πάνω στον κρύο λασπόκαιρο. Στα δέντρα ανάμεσα στα γυμνά κλαριά διακρίνονταν πα τ' ασημοπράσινο χάρωμα των φύλλων, που τυλιγμένα ακόμα στα μπουμπούκια τους, βιάζονταν ν' ανοίξουν.

Τα τρυφερά σαν πυκωτή φούστα τυλιγμένα φύλλα της μοναδικής καρυδιάς του νεκροταφείου, που αναπαύονται ακόμα στο χειμωνιάτικο ντύσιμό τους καλοθρεμμένα απ' τις φροντίδες των κατοίκων που δεν ήταν αυτής της ζωής ψυχές, μαζί με τα μυριστικά των φτωχών μνημάτων, όλα έδιναν το σήμα της άνοιξης.

Άνοιξε ο παπάς την πόρτα της εκκλησιάς σπρώχνοντάς την, ξεκλείδωτη την είχαν αφήσει τα παιδιά φεύγοντας, κι ο ίδιος ξαφνιάστηκε κι ας ήταν προετοιμασμένος γι' αυτό, απ' το θόρυβο των κριαριών, που τρομαγμένα πάλι, κάθκαν ζευγαρωμένα στο βάθος του ιερού.

Μπήκε μέσα, διάβασε ήρεμα τα δικά του, άναψε κεριά και καντήλια και τελικά ασχολήθηκε με τα κριάρια.

Τα πλησίασε με το μαλακό, δεμένα ήταν άλλωστε, τα χάιδεψε και τα 'βγαλε

έξω στο προαύλιο της εκκλησίας.

Τα ξεμάκρυνε λίγο πιο πέρα και τα 'δεσε από ένα μικρό φτελιά, ξαναμπήκε στην εκκλησιά κι αποδιαβάστηκε.

Μέσα σ' όλα έκανε και τους συλλογισμούς τους μπροστά στο Θεό.

«Θέε μου, γιατί να γίνονται ακόμα τέτοιες πράξεις; Βέβαια η ζωή είναι μια πλοκή και σύμπωση γεγονότων και το αποτέλεσμα αγώνων και διεργασιών που γίνονται κρυφά μέσα μας, ακόμα και σκέψεων που δεν τις εκφράζουμε και που βάζοντάς τις στο βάσκανο της λογικής, άλλες τις δεχόμαστε και άλλες όχι.

Γιατί να μην είμαστε ακόμα σε θέση να διακρίνουμε και να δεχόμαστε μόνο το καλό, αντί για το κακό;

Έχουμε βέβαια μέσα μας και δυνάμεις και αδυναμίες, που τις περισσότερες τις κληρονομήσαμε απ' τους πατεράδες μας, τους παππούδες μας κι απ' τους προγόνους μας γενικά.

Τις αδυναμίες γιατί δεν τις αποβάλλουμε; Πόθους που ασυνείδητα ξυπνούν μέσα μας και μας σπρώχνουν στο κακό, γιατί να μην τους εξουδετερώσουμε;

Τάχα η φτώχεια μας σπρώχνει στην αμαρτία; Τάχα η φτώχεια είναι δοσμένη; Ή μήπως τη δημιουργεί η ανισότητα των ευκαιριών του καθένα μας ν' αγωνιστεί με ίσους όρους και η ανικανότητα του χαρακτήρα του κι ακόμα η τεμπελιά του;

Όμως δυστυχώς, η φτώχεια είναι μια πραγματικότητα. Θα παλέψουμε όμως Θεέ μου γι' αυτόν τον κόσμο. Θα πρέπει ν' αλλάξουμε την νοοτροπία του σημερινού κόσμου. Αλλά για ν' αλλάξει κανείς την τάξη του κόσμου, να φέρει την ισοπία, όπως τη δίδαξε ο Χριστός μας, την κοινωνική δικαιοσύνη κι ελευθερία, πρέπει ν' αλλάξουμε οι ίδιοι οι άνθρωποι.

Κι εγώ, ταγμένος στη δούλεψή Σου Θεέ μου, θα κάνω το θέλημά Σου».

Βγήκε απ' την εκκλησιά ο παπάς, μάζεψε το σεγγούνι του και το 'σφιξε στο μεσοζώναρό του, πήρε τα κριάρια και τα τράβηξε για το μεσοκώρι.

Στο δρόμο ο μπάρμπα Πάνος τον σταμάτησε.

- Α, α παπά! Πού τα βρήκες αυτά πρωί πρωί; Για σφάξιμο τα 'χεις;

Και με την αντίστροφη του δεξιού χεριού του, σφούγγισε τη μύτη του που 'χε μουσκέψει και στη συνέχεια σφούγγισε το χέρι του στο πίσω μέρος της μπουραζάνας του.

Τις πιο πολλές φορές χειμώνα καλοκαίρι η μύτη του έσταζε. Ίσως κάποια παθολογική αιτία και όχι συνήθεια, του ανέβασε τα υγρά απ' το φάρυγγα, κι αυτά εισχωρούσαν αργά στα ρουθούνια του, ακολουθούσαν τη διαδρομή π' οδήγαγε στις δυο εξόδους της καμπυλωτής μύτης του κι αφού μαζεύονταν λίγα λίγα κρεμασμένα, τελικά βάραιναν, ξεκόβονταν κι όσα δεν πρόφταινε ο άνθρωπος να σφουγγίσει όπως μπορούσε, έπεφταν προς τα κάτω. Μ' ένα δυνατό φύσημα τελικά μισοσκυμμένος, τα κάρφωνε στη γή.

Έλεγαν, πως όταν ήταν μικρός στο σχολείο στα παιχνίδια, τον έλεγαν «μυξιάρη», οι συνομήλικοί του. Μεγαλώνοντας όμως, σοβαρεύτηκαν όλοι και δεν ξανακούστηκε αυτό το παρατσούκλι.

- Κατέβα στον καφεéné μπαρμπα-Πάνο και θα τα μάθεις όλα. Θ' ακούσεις περίεργα πράγματα.

Κι ο μπαρμπα-Πάνος ακολούθησε τον παπά για να μάθει τα περίεργα πράγματα.

Μπροστά ο ένας, πίσω ο άλλος, περαξευμένοι όσοι έβλεπαν τον παπά να

σέρνει ζυγαριασμένα τα δυο κριάρια, έφτασαν στο βακούφικο το μαγαζί.

Πολλοί χωριάτες μαζεμένοι μουαμπέτιζαν (συζητούσαν).

Έδωσε ο παπάς τα κριάρια στην κουμπλόρα τη βακούφικη που 'κανε εξαιρετικά ακλάδια στον καιρό της, κάθισε σ' ένα ξύλινο σκαμνάκι κι άρχισε να μολογεί, αφού πρώτα παράγγειλε ένα μέτριο καφέ στον καφετζή.

- Το και το, χωριανοί μου. Αν δε το 'βλεπα με τα μάπα μου, δε θα το πίστευα. Είναι ντροπή για το χωριό μας. Κλέφτης δικός μας τα 'βαλε εκεί κι όκι ξένος. Βάνει ο νούς σας ποιος είναι; Διπλή αμαρτία. Απ' τη μια μεριά η κλεψιά κι απ' την άλλη η ιεροσυλία κι η βεβήλωση ιερού χώρου. Γιατί το 'κανε αυτό; Από φτώχεια; Όλοι φτωχοί είμαστε. Πρέπει να σηκωθούμε και να το ρίξουμε στην κλεψιά; «Όυ κλέψεις», χωριανοί μου. Έχει κανένας από μας τόσα πολλά για να τον λέμε πλούσιο; Κι αν κλέψεις από πλούσιο ή από τσέλιγγα που 'χει πολλά γιδοπρόβατα και δεν του κοστίζει και τόσο αν χάσει δυο ή τρία σφακιά, κι αυτό δεν είναι κλεψιά; Αλλά θα το πω κι αυτό κι ας είναι κακό. Κλεψιά γίνεται πολλές φορές δυστυχώς μ' άλλη μορφή απ' εκείνους που 'χουν τα μεγάλα κεφάλαια, τους πολύ πλούσιους, που αποχτιάνε τα πλούτη τους σε βάρος της δουλειάς των φτωχών, όπου είχαμαν κι εμείς εδώ τους αφεντάδες επί τουρκοκρατίας. Και μάλιστα η κλεψιά αυτή δεν πμωρείται, γιατί φαίνεται αληθοφανής και κα-λύπτεται από μια αστική νομιμότητα κι ας υποσκάπτει και ξεθεμελιώνει με τον τρόπο της το κοινωνικό οικοδόμημα, κι ας γίνεται τροχοπέδη στην πολιτιστική εξέλιξη και στην κοινωνική δικαιοσύνη. Αυτοί όλοι είναι παραβάτες της εντολής του Θεού. Ο ίδιος ο Χριστός τους καταδίκασε όταν έλεγε γι' αυτούς:

«Ευκοπότερον εστί κάμιλον δια τριμαλιάς ραφίδος εισελθείν, ή πλούσιον εις την βασιλείαν των ουρανών». (Ευκολότερο είναι να περάσουμε ένα κοντρό σχοινί, ένα παλαμάρι στην τρύπα βελονιού, παρά να μπει πλούσιος στη βασιλεία των ουρανών, δηλαδή στον Παράδεισο).

Η κλεψιά πρέπει να πμωρείται πολύ αυστηρά και τον κλέφτη πλούσιο ή φτωχό η κοινωνία πρέπει να τον περιφρονεί κι οι νόμοι της Πολιτείας πρέπει να 'ναι τέτοιοι, που ο κλέφτης να σκέφτεται τις συνέπειες της κλεψιάς του και να μην ξανακλέψει ποτέ στη γή του, να γίνει χριστιανός άνθρωπος. Οι αρχαίοι πρόγονοι μας δεν έλεγαν: «Ο πηλός αν μη δαρή, κέραμος ου γίνεται;». Θέλει σκληρή πμωρία ο κλέφτης, χωριανοί μου κι ακόμα να τον πείσουμε να βρεί τον ίσιο δρόμο του Θεού.

Ήταν και δάσκαλος, όπως είπαμε, ο παπα-Βασίλης Ντούσιος.

- Δε σας λέω άλλα. Τώρα όλοι μαζί να βρούμε μια λύση. Τί θα κάνουμε τα κριάρια; Μην είναι χωριάτκα; Δικά μας;

Κι ας μας βοηθήσει ο Θεός να βρούμε τη σωστή λύση, να κάνουμε τη σωστή πράξη και να 'χουμε πίστη, γιατί μόνο η δυνατή πίστη στο Θεό σπλώνει, κάνει δημιουργικό τον άνθρωπο και τον οδηγεί σε σωστές λύσεις, σε σωστές πράξεις.

- Όχι, όχι, δεν είν' απ' το χωριό μας. Τα σημάδια την κριαριών είναι ξένα. Δεν είναι δικά μας σημάδια, μ' ένα στόμα οι χωριάτες.

- Τότε σκεφτείτε, ποιά λύση θα βρούμε.

- Να τ' απολύσουμε όξω απ' το χωριό κι ας πάνε μόνα τους να βρούνε το κοπάδι τους. Θα το βρούνε αυτά, είναι νοητά αυτά, πρότεινε κάποιος.

- Όχι, όχι, αυτό δεν είναι σωστό. Μπορεί να τα φάνε τα ζουλάπα, να βρούμε άλλη λύση.

Ένας καλοθρεμμένος γέροντας παραφωνία στο χωριό, θρεμμένος, όχι βέβαια απ' την καλοπέραση και το έκος του, αλλά μάλλον από κάποια βιολογική ανωμαλία, γιατί το μούτρο του πλατύ και πλαδαρό δεν είχε το χρώμα της υγείας, μ' ένα κλειστό μαύρο πουκάμισο, με λίγο γουρλωτά μαύρα μάπα και μ' ένα στόμα μεγάλο με πεταγμένο όξω το κάτω χείλι, που εκεί στήριζε το τσιγάρο του άβγαλτο απ' το στόμα του, είπε κι αυτός την κουβέντα του:

- Εγώ λέω, γνώμη μου είναι και να με συμπαθάτε, εγώ λέω, να πάρουμε τα κριάρια, να τα σφάζουμε και να μοιράσουμε το κρέας στις οικογένειες που θα δυσκολευτούν αυτές τις μέρες να το κοινομήσουν.

Βλέπεις ο κλέφτης τα 'κρυψε για λόγου του, αλλά ποιος ξέρει, μπορεί ο Θεός να τα 'φερε έτσι, για να βοηθήσουμε αυτές τις οικογένειες. Αυτό λέω εγώ, τη γνώμη λέω, αυτό είναι το καλύτερο να κάνουμε. Από π να τ' απολύσουμε και να τα φάνε οι λύκοι, καλύτερα να τα φάνε οι άνθρωποι...

- Δεν είναι σωστή η γνώμη σου, τον διέκοψε ένας μεσόκοπος. Φορούσε ένα μάλλινο αργαλίσιο παντελόνι με σακουλιασμένα μπαλωμένα τα γόνατα που γυάλιζαν απ' την πολυκαιρία και ρίχνοντας τις μωπικές μαπές του ολόγουρα για να τους καλύψει όλους και προφέροντας «κατά φύσιν» ελαφρά το ρο σαν γάμα, επανάλαβε:

- Δεν είναι σωστή η γνώμη σου. Εγώ λέω να φωνάξουμε το δραγάτη, να τον παρακαλέσουμε, άλλωστε έχει υποχρέωση απ' το νόμο, να κρατήσει τα κριάρια με ευθύνη του στο σπίτι του ή ας τα ρίξει σε κάποιο ντόπιο κοπάδι, αυτός ας κανονίσει, να ειδοποιήσει τους δραγάτες των γύρω χωριών, ποιος προβατάρης έχασε δυο κριάρια και να βρεθεί έτσι ο νοικοκύρης τους. Εγώ αυτό βρίσκω σωστό. Ας μάθει κι η αστυνομία. Ας κάνει κι αυτή τη δουλειά της απ' τη δική της πλευρά. Όμως ο κλέφτης να ξέρετε δύσκολα θα βρεθεί.

- Σωστά, σωστά, συμφωνάμε, αυτό να γίνει, όλοι μαζί.

- Να πω κι εγώ τη γνώμη μου; Πετάχθηκε όρθιος ένας πολύ νέος στην ηλικία.

- Να την πεις, γιατί όχι, ο λόγος είναι δικός σας τώρα παιδί μου, εσείς τροχάτε κάθε μέρα το μυαλό σας με τη γνώση, να την πεις.

- Συμφωνάω απόλυτα με την άποψη να αναλάβει ο αγροφύλακας κατά πως είπαταν. Έχω ακούσει όμως πως άμα κοινοποιηθεί η περίπτωση αυτή στα γύρω χωριά ή δεν ξέρω ως που, περάσει ορισμένο χρονικό διάστημα και δε φανερωθεί νοικοκύρης, τότε βγαίνουν τα κριάρια στη δημοπρασία. Κι αν φτάσουμε ως εκεί, τότε χτυπάμε εμείς την δημοπρασία, τα παίρνουμε αφού συμφωνήσουμε στη μικρότερη τιμή, βάζοντας ο καθένας ανάλογα με τη δυναμή του όσα χρήματα χρειαστούν, τα πληρώνουμε και κάνοντας την καλύτερη πράξη του προτάθηκε γρηγορότερα, τα σφάζουμε και μοιράζουμε το κρέας στις οικογένειες που 'χουν τόσο ανάγκη, ας μην είναι και γιορπινές μέρες. Αν βέβαια δεν βρεθούν οι νοικοκυραίοι τους. Ο αγρονόμος θα μας βοηθήσει.

- Σωστή κι αυτή η γνώμη σου παιδί μου, έτσι να γίνει.

Ήρθε ο δραγάτης, παρέλαβε τα κριάρια κι η υπόθεση έκλεισε.

Όμως ποιος ήταν ο κλέφτης; Όλοι κάποιον έβάζαν με το νού τους κι είχαν κάποιο προαίσθημα πως θα φανερωθεί. Κι αυτό το προαίσθημά τους έδειχνε το ίδιο πρόσωπο κι ας μην είχαν προσυεννοηθεί γι' αυτό. Αν τους ονόμαζες το πρόσωπο αυτό, σίγουρα θα συμφωνούσαν όλοι:

- Αυτός είναι.

Αλλά τα προαισθήματα δημιουργούνται μέσα μας βαθιά, εκεί που το μυαλό μας δε φτάνει. Γι' αυτό δυστυχώς και χωρίς να το θέλουμε, μας οδηγάνε πολλές φορές σε συμπεράσματα και σε πράξεις ακόμα, όχι σωστές.

Μεσημέριασε. Ένας, ένας άρχισαν οι άνθρωποι να φεύγουν για τα σπίτια τους.

Κι ο μπακάλης, ο Λαμπράκης, με μαλλιά που 'πεφταν μισοκατσαρωμένα στο μέτωπό του, που το χώριζε στα δυο μια φουσκωμένη φλέβα, κλείνοντας τα μαγαζί του ψιθύρισε επιγραμματικά:

- Ας το βρεί απ' εκεί που δεν το καρτερεί. Ο κλέφτης, ο ανεπρόκοπος. Κακομοίρης θα 'ναι σ' όλη του τη ζωή.

Κάποιον φαίνεται είχε βάλει στο νού του. «Ο κλέφτης κι ο ψεύτης τον πρώτο χρόνο καίρεται», συνέχισε. «Τέτοια στάνη, τέτοιο μαζούλι», που λέει ο λόγος του κόσμου.

Κι έκλεισε με βρόντιο την πόρτα του μαγαζιού του.

